

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

MADENCİLİK SEKTÖR RAPORU

Gizem ERİM ÖZÇELİK

Sektör Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
MART, 2022
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. Giriş.....	1
2. Türkiye Dış Ticareti	2
3. Türkiye’de Madencilik Sektörü ve Ekonomik Gelişimi	4
3.1. Madencilik Üretim Değeri	6
3.2. Maden Gruplarına Göre İhracat ve İthalat	11
4. MADENCİLİK YATIRIM TEŞVİKLERİ	15
5. SONUÇ	19

1. GİRİŞ

Madencilik sektörü, madenlerin değerlendirilmesine paralel bir biçimde gelişmiş ve geliştikçe de büyüyen bir sektör haline gelmiştir. Bu sebeple ekonomik kalkınmanın temelini oluşturan sektörlerin başında gelmektedir. Ülkemiz, Dünya’da 168 ülke arasında kaynak çeşitliliği bakımından 8. sırada yer almaktadır. İletişim sistemleri, uzay araştırmaları, elektrikli otomobiller, yenilenebilir enerji santralleri gibi tüm teknolojik gelişmelerde madencilik sektörünün payı bulunmaktadır.

Ülkemiz maden varlığı bakımından büyük bir potansiyeli bünyesinde barındırmaktadır. Endüstriyel hammaddeler, metalik madenler, doğal taşlar ve kömür olmak üzere dünyada bilinen maden ve mineral varlığımız yadsınamaz. Dünyanın en büyük bor rezervleri, çok çeşitli desen ve renk skalasında doğal taş varlığı, enerji bağımlılığını azaltacak linyit rezervleri ülkemizi stratejik bir konuma getirmektedir. Buna karşılık mevcut maden potansiyelimizi daha verimli şekilde kullanmamız gerekmektedir.

Teknolojide yaşanan hızlı gelişim ile birlikte alüminyum, bakır, demir gibi birçok hammaddeye olan talep artmıştır. Talebi karşılamak için sektör temsilcileri yeni sahaların keşfi ve mevcut sahalardaki üretimin artırılması için çalışmalarını hızlandırmıştır. Özellikle Covid-19 Pandemisi ile artan emtia fiyatları ve madene olan talep bunun en büyük sebebidir.

Madencilik sektörü artan taleplere yanıt vermek için yoğun bir çaba göstermenin ötesinde artan çevresel kaygıları giderici önlemler almak için de çalışmaktadır. Tüm dünyayı etkisi altına alan iklim değişikliği ve bu sorunun yarattığı kaygı en çok madencilik sektörünü etkilemiştir. Madencilikle uğraşan firmalar, çevreci önlemler almak ve sorumlu üretici olarak davranma noktasında daha hassas bir konumda bulunmaktadır.

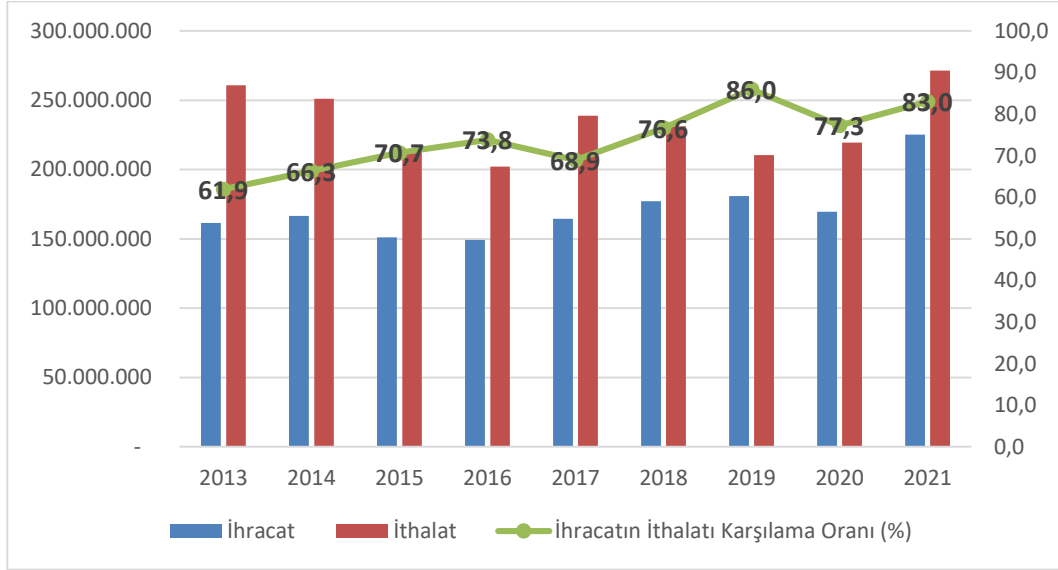
Gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye’de dünyada ticareti yapılan 90 adet madenden 70 adeti kaynak olarak bulunmaktadır. Madenciliğin ülke ekonomisine sağladığı yüksek katma değer ve toplumda oluşturacağı refah düzeyi düşünüldüğünde, ülkemizde madencilığe verilen önemin daha da artırılması gerekmektedir. Günümüzde madenciliğin GSMH içindeki payına bakıldığında Avustralya’da %8,7, Kanada’da %7,5, ABD’de %4,2 ve ülkemizde %1,17 düzeyinde bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında ilerleyen dönemde potansiyelini artıracığı yönündeki beklenti yüksektir.

Bu rapor, ülkemiz madenciliğinin mevcut durumunu ortaya koymak, maden varlığı ve çeşitliliği ile gelecek için her zaman potansiyel barındıran bir sektör olduğunu göstermek açısından önemlidir. U kapsamda ağırlıklı olarak MAPEG, MTA, SGK ve TÜİK verilerinden faydalanılmıştır. Çalışmamızda sektörün ihtiyaç duyduğu politika ve stratejiler ile ulaşılabileceği hedefi ispatlar veriler sunulmuştur.

2. Türkiye Dış Ticareti

Türkiye'nin 2021 yılı dış ticareti incelendiğinde; ihracatın bir önceki yıla göre %32,8 oranında artarak 225,2 milyar dolar, ithalatın ise %23,6 oranında artarak 271,4 milyar dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre, ihracatın ithalatı karşılama oranı %83 olarak gerçekleşmiştir.

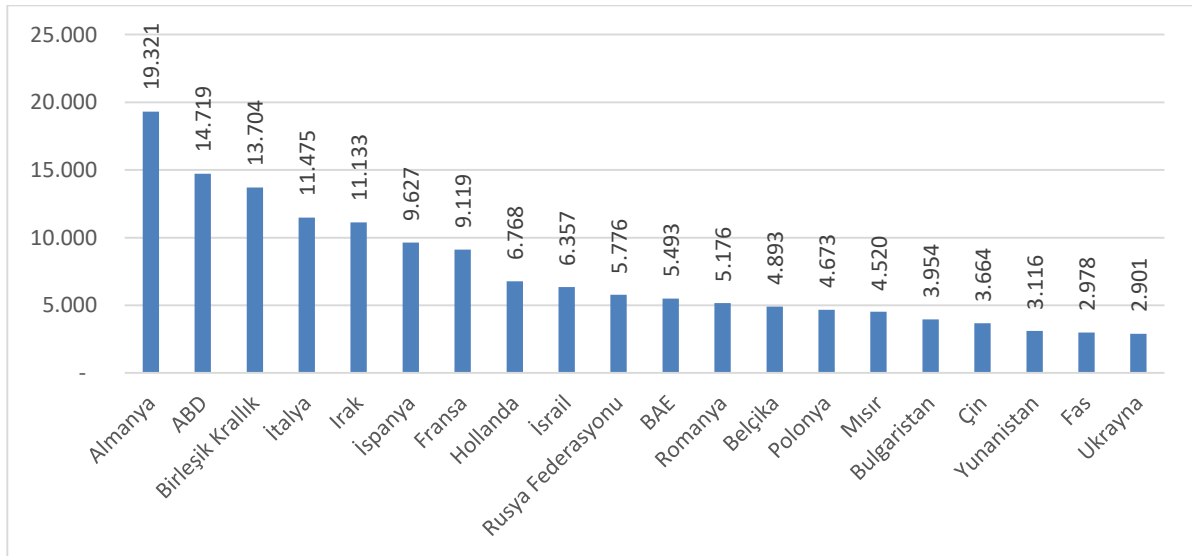
Grafik 1. Türkiye Genel Dış Ticareti (Bin ABD \$)

Kaynak: TÜİK

Grafik 2'de görüldüğü üzere, ihracatta öne çıkan ülkeler; Almanya, ABD, Birleşik Krallık, İtalya, Irak, İspanya, Fransa, Hollanda, İsrail, Rusya Federasyonu ve BAE'dir.

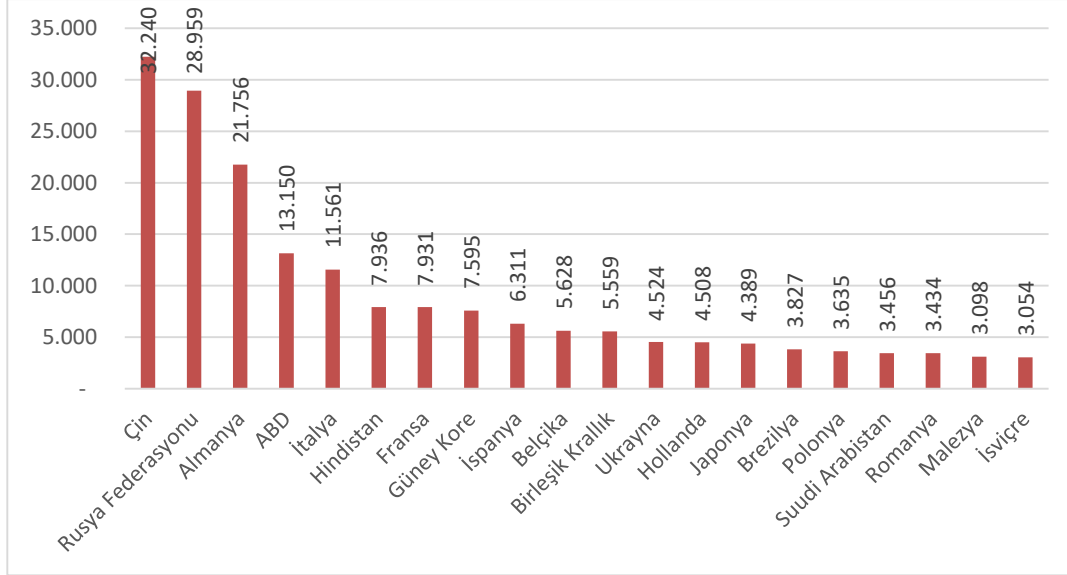
Grafik 2. Türkiye 2021 Yılı İhracatı (Milyon ABD \$)

Kaynak: TÜİK

Grafik 3'te görüldüğü üzere ithalatta öne çıkan ülkeler; Çin, Rusya Federasyonu, Almanya, ABD, İtalya, Hindistan, Fransa, Güney Kore, İspanya, Belçika, Birleşik Krallık, Ukrayna'dır.

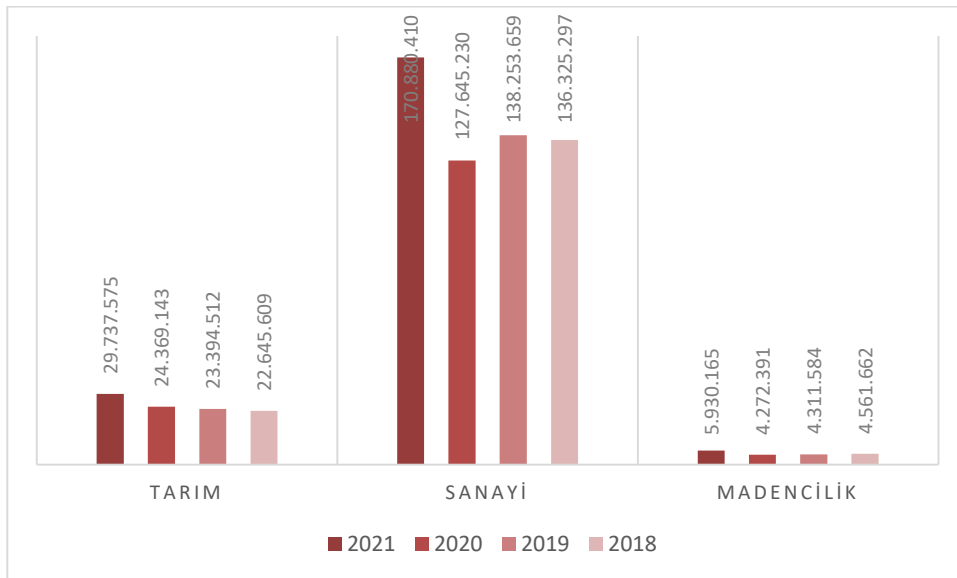
Grafik 3. Türkiye 2021 Yılı İthalatı (Milyon ABD \$)

Kaynak: TÜİK

Aşağıdaki grafikte öne çıkan üç sektörün ülkemiz ihracat verileri yıllara göre verilmiştir. Grafik incelendiğinde, 2018 yılından bu yana maden ihracatı artış yönlü bir değişim izlemiştir. 2021 yılı maden ihracatı yaklaşık 6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4. Sektörel Bazda Yıllık İhracat Rakamları (Bin ABD \$)

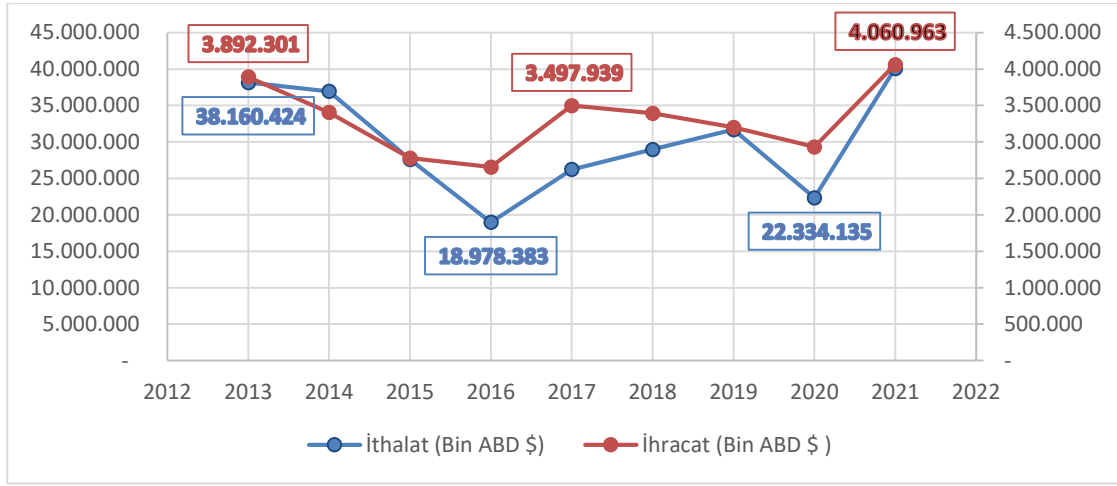

Kaynak: TİM

3. Türkiye’de Madencilik Sektörü ve Ekonomik Gelişimi

Ülkemiz madencilik sektörü son yıllarda gelişerek büyümesini sürdürmektedir. Türkiye’nin 2021 yılı maden dış ticareti incelendiğinde; maden ihracatının geçen yıla göre %38,4 oranında artarak 4 milyar dolar, ithalatın ise %79,4 oranında artarak 40 milyar dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre, ihracatın ithalatı karşılama oranı %10,1’dir.

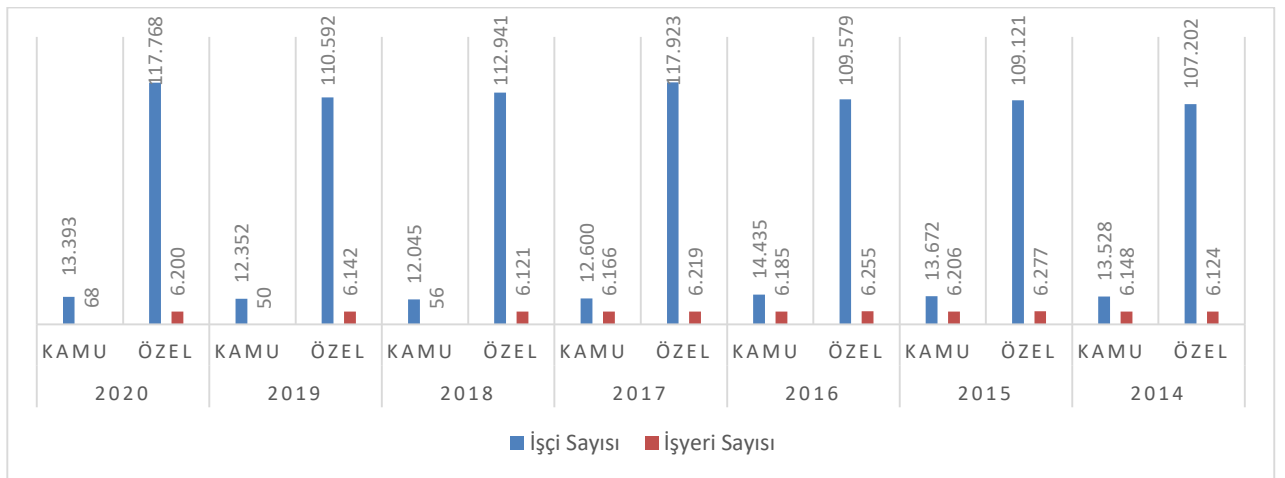
Grafik 5. Ülkemiz Madencilik Sektörünün İthalat ve İhracat Verileri (Bin ABD \$)

Kaynak: TÜİK

Ülkemiz madencilik sektörü denetimleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) tarafından yapılmaktadır. Birçok maden şirketi verilerini bu kuruma ileterek yıllık üretimleri, rezervleri ve maden ömürlerini bildirmektedir. Grafik 6’da madencilik sektörünün işçi ve işyeri verileri yıllara göre gösterilmiştir. Buna göre 2020 yılında bir önceki yıla göre işçi sayısında %6,1 oranında ve işyeri sayısında %1,2’lik bir artış gerçekleşmiştir.

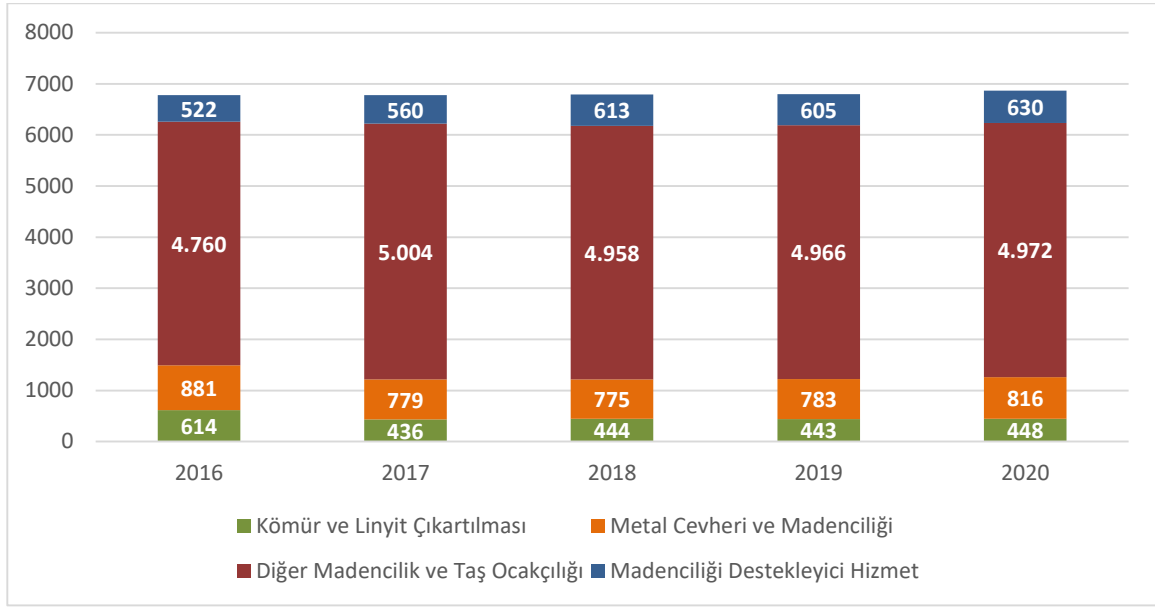
Grafik 6. Madencilik Sektörü İşçi-İşyeri Verileri (2014-2020)

Kaynak: <https://www.mapeg.gov.tr/Custom/Madenistatistik>

SGK'nın yayınlamış olduğu ülkemiz madencilik sektörü işyeri rakamlarına bakıldığında toplam sayının 2016 yılından bu yana küçük farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Buna göre ekonomik anlamda yıldan yıla gelişimini sürdüren sektör, 2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınından etkilenmiştir. Ancak madencilik sektörünün zorlu şartlara uyum sağlama refleksi ve sektöre hâkim olan iş sağlığı ve güvenliği kültürü, salgının sektöre olan etkisini önemli ölçüde azaltmıştır.

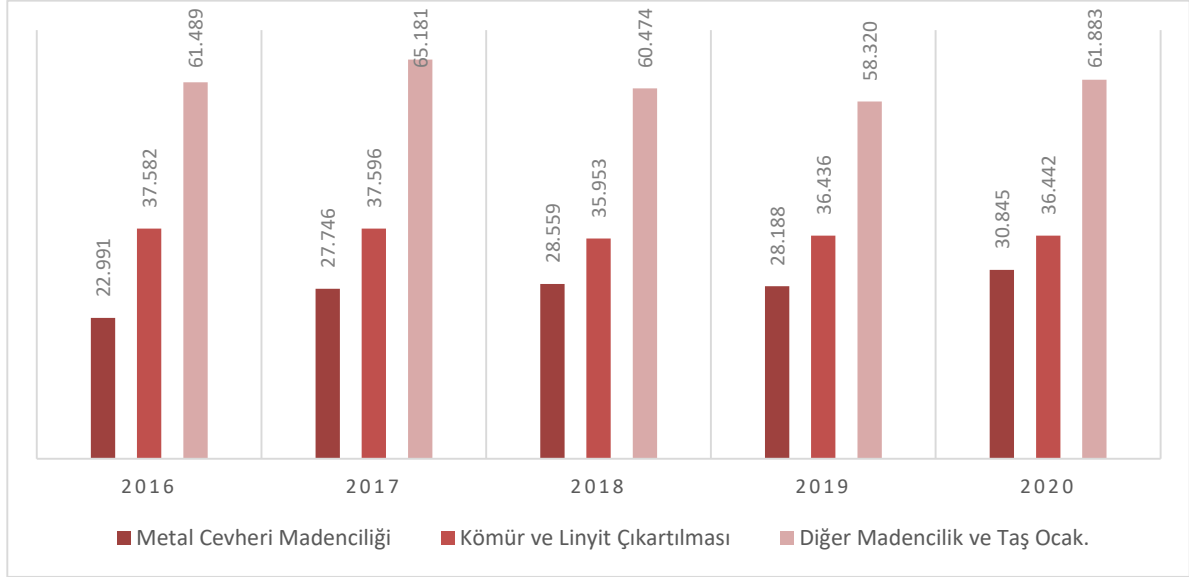
Grafik 7. Madencilik Sektörü İşyeri Rakamları

Kaynak: SGK

Ülkemizde, kömür ve linyit çıkarılması, metal cevheri madenciliği ve diğer madencilik ve taş ocakları alanlarında doğrudan istihdam 2020 yılında geçen yıla göre %6,7 oranında artarak 131.190 kişi olmuştur. 2020 yılında kömür ve linyit çıkarılması alanında ortalama günlük kazanç 280,62 TL, metal cevheri madenciliğinde 237,42 TL ve diğer madencilik ve taş ocakları alanında 160,28 TL olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 8. Madencilik Sektöründe Çalışan İşçi Sayısı (2016-2020)

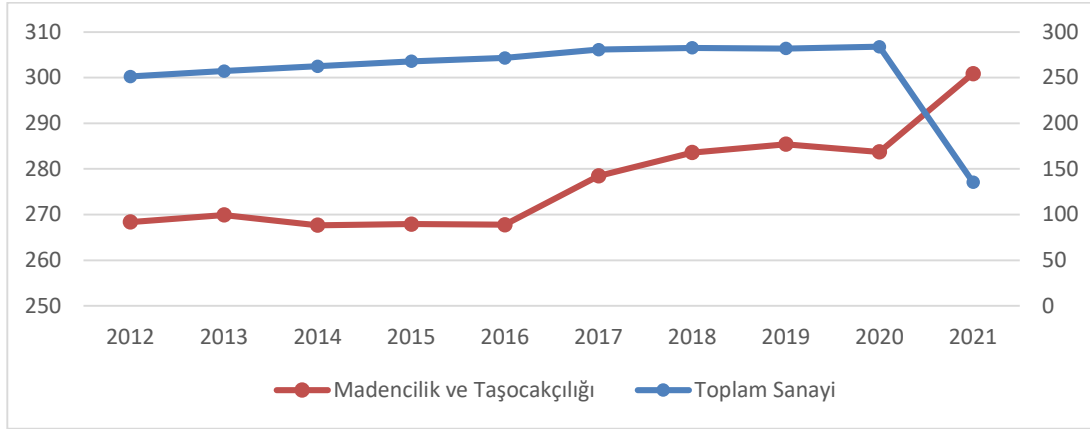
Kaynak: SGK

3.1. Madencilik Üretim Değeri

Türkiye madencilik sektöründe üretim değerlemesi sanayi üretim endeksi çerçevesinde incelendiğinde; madencilik ve taş ocakçılığına ait sanayi üretim endeksi toplam endeks ile karşılaştırılarak sektörün toplam sanayi üretimine etkisi analiz edilmiştir.

2015 sonrası bakıldığında madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün genel olarak ülke sanayi üretimindeki gelişmelere paralel ilerlediği görülmektedir. Bu da sektörün genel olarak ülkemizin üretim endeksi ortalamasını takip ettiğini göstermektedir. Grafikte 9'da görüleceği üzere 2020-2021 döneminde toplam sanayi üretim endeksi hızlı bir düşüş eğilimi göstermesine rağmen madencilik ve taş ocakçılığı atağa geçmiştir. 2021 yılı Covid-19 salgınının gölgesinde geçen bir yıl olmasına rağmen madencilik sektörünün normalleşme dönemine girmesi ile ihracat bazlı büyük bir sıçramanın yaşandığı bir yıl olmuştur. Böylece 2021 yılı Cumhuriyet tarihinin rekorunun kırıldığı ve 5 milyar 930 milyon dolarlık maden ihracatının yapıldığı yıl olmuştur.

Grafik 9. Sanayi Üretim Endeksi (2015=100 Referans Yılı)

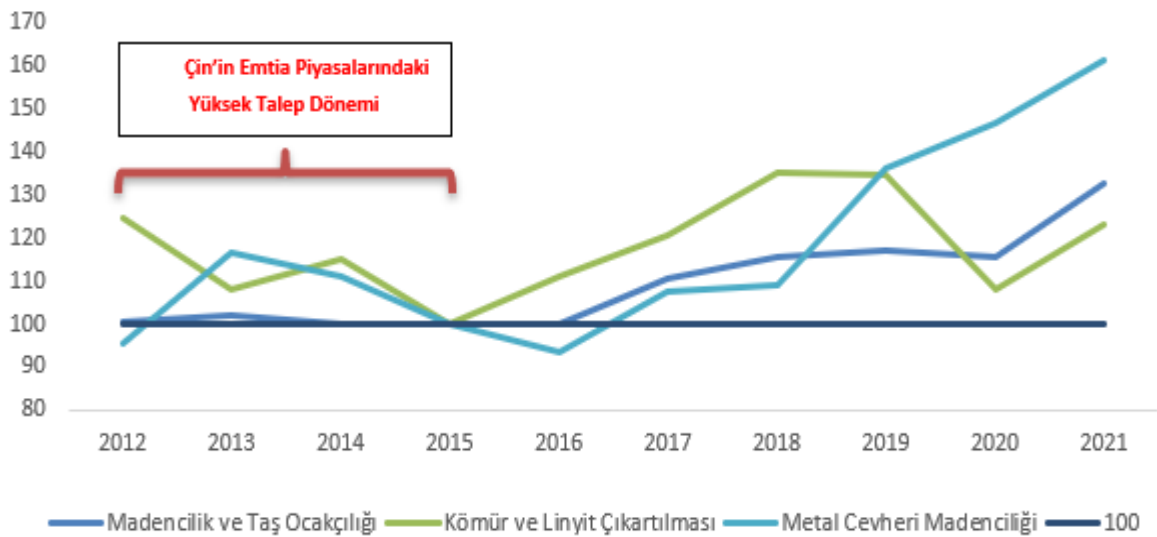

Kaynak: TÜİK

Sektörü daha iyi anlamlandırabilmek için madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün alt endekslerini de inceleyerek kömür-linyit çıkarılması ve metal cevheri madenciliğine değinilmiştir. Grafik 10'da görüldüğü üzere metal cevheri madenciliği endeksi 2013 yılında bir kırılma yaşamıştır. 2011-2015 yıllarında Çin'in küresel emtia pazarında yarattığı artış dalgasından ülkemiz metal madencilik sektörünün de etkilendiği açıkça görülmektedir.

Kömür ve linyit üretim endeksinin 2012 yılından itibaren bir düşüş eğilimi gösterdiği görülmektedir. Bu durum Afşin-Elbistan Havzası Çöllolar sahasında 2011 yılında yaşanan maden kazası sonrası üretimin durması ile açıklanmaktadır. Bunun yanında ülkemiz elektrik enerjisi üretiminin artış trendlerinin kömür üretim endeksinin yukarı yönlü taşıdığı bir gerçektir.

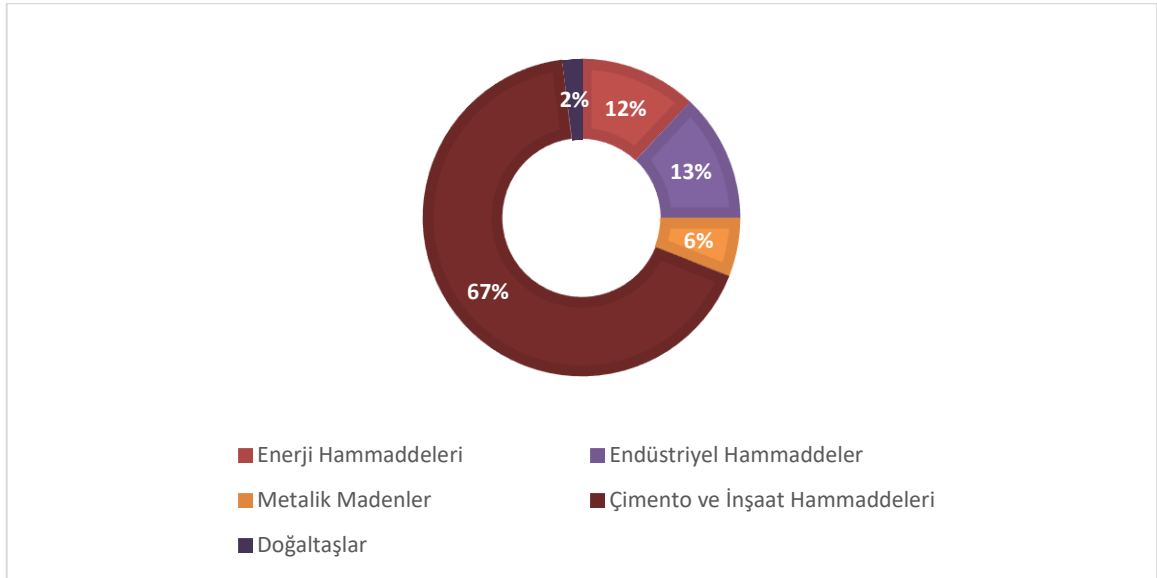
Grafik 10. Sanayi Üretim Endeksi (2015=100 Referans Yılı-Madencilik Alt Sektörleri)

Kaynak: TÜİK

MAPEG üretim verilerine baktığımızda ülkemizde 2011 yılından günümüze ortalama 713 milyon ton seviyesinde maden üretimi yapılmıştır. 2020 yılı verilerine göre üretimde %67 oranında çimento ve inşaat hammaddeleri ile liderdir. Endüstriyel hammaddeler %13, enerji hammaddeleri %12 ve metalik madenler %6'lık bir paya sahiptir. Metalik madenler bir önceki yıla göre %20 oranında artış göstermiş olup 41 milyon ton seviyesinde bir üretim ile 2011 yılından bugüne en büyük üretim rakamını göstermiştir.

Grafik 11. 2020 TÜVENAN* Maden Üretimleri Dağılımı

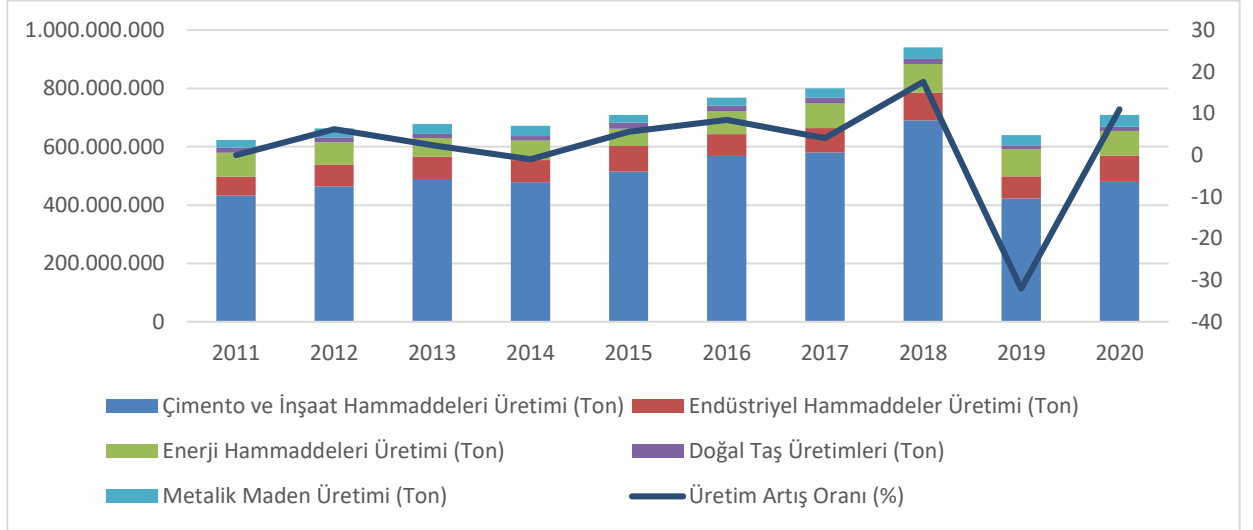

Kaynak: <https://www.mapeg.gov.tr/Custom/Madenistatistik>

*Tüvenan: Maden ocağından çıkarılan ve herhangi bir zenginleştirme işlemine tabii tutulmamış cevher, kömür veya kum çakıl karışımı malzemedir.

MAPEG verilerine göre 2011 yılından günümüze üretim artış oranları aşağıdaki grafikte gösterildiği gibidir. 2014 yılına kadar üretimde görülen azalış eğilimi 2015 yılında tersine bir rota izleyerek bir önceki yıla göre %4,7 oranında artış yaşamıştır. 2018 yılında 940,6 milyon tona ulaşan üretim değeri 2019 yılında %32'lik bir düşüş gerçekleştirerek 2011 rakamına yakın bir seviyede tutunmuştur. Bu düşüşün en büyük sebebi ise çimento sektöründe yaşanan üretim daralmasıdır. 2020 yılında ise bir önceki yıla göre %10,9 oranında bir artış gerçekleştirerek 713 milyon ton üretim miktarı gerçekleşmiştir.

Grafik 12. MAPEG Maden Üretim Miktarları (Ton)

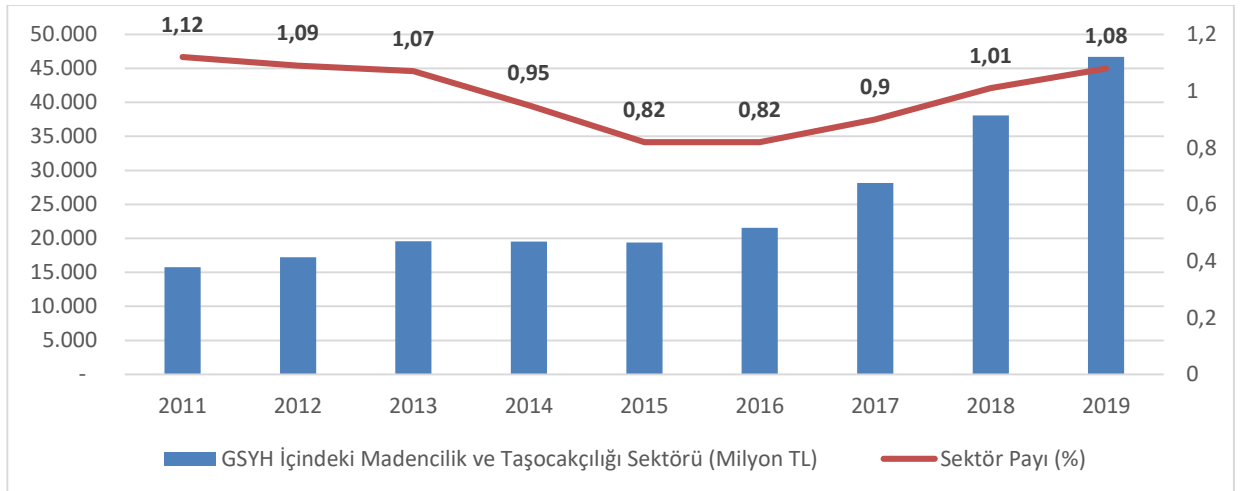

Kaynak: <https://www.mapeg.gov.tr/Custom/Madenistatistik>

Madencilik sektörü gerek üretim değeri gerekse istihdama yaptığı katkı ile GSYH'ya önemli katkıda bulunmaktadır. Sektör 2011 yılında yaklaşık 16 milyar TL katkı sağlarken 2019 yılında bu değer 2 katın üzerinde artış göstererek 46,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında madencilik GSYH içindeki payı %10,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 13'te de gösterildiği üzere ülkemizdeki mevcut duruma bakıldığında 2019 yılında %1,08 olan madencilik sektörünün payının gerek maden kaynak çeşitliliğimiz gerekse maden kaynak potansiyelimiz çerçevesinde düşünüldüğünde orta-uzun vadeli planlamalarla artırılmasının mümkün olduğu düşünülmektedir.

Grafik 13. GSYH İçindeki Madencilik ve Taş Ocaklığı Payı

Kaynak: <https://www.mapeg.gov.tr/Custom/Madenistatistik>

Tablo 1’de görüleceği üzere 2020 yılı verileri ile rekor üretimin yapıldığı 2018 yılı verileri ile kıyaslandığında; 2018 yılındaki toplam 944,5 milyon ton üretime karşı 2020 yılında 713,6 milyon ton üretim gerçekleşmiş olup %24 oranında azalma yaşanmıştır.

Tablo 1. Sektörel Bazda Üretimler ve Değişim Oranları

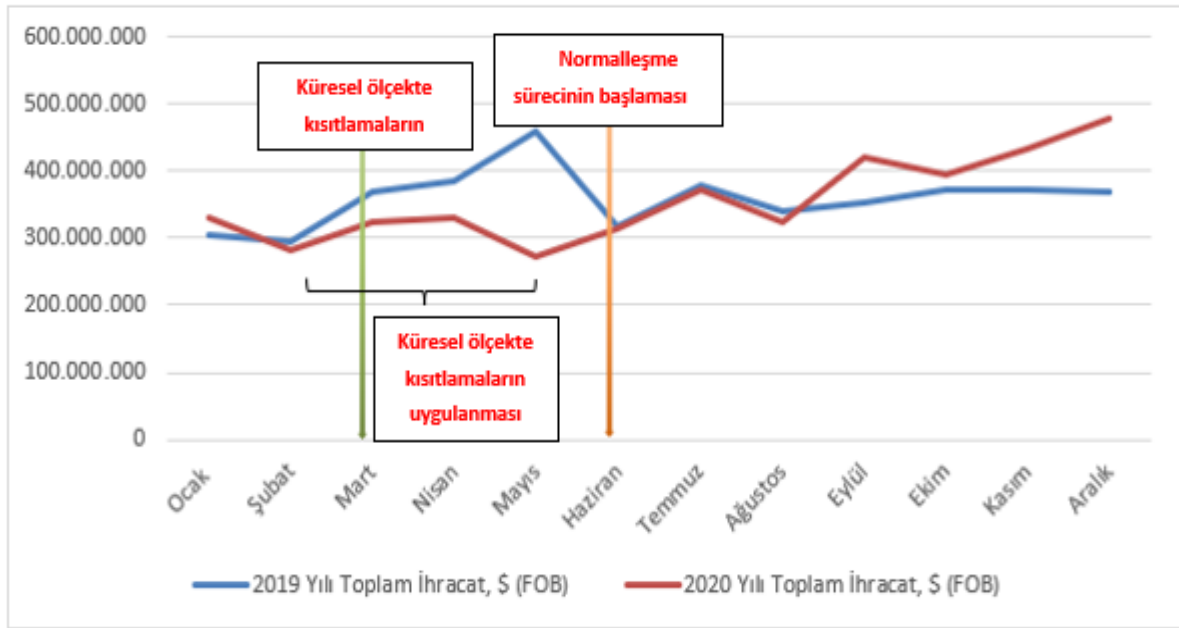
Üretim Yapılan Sektör	2020		2019		2018	
	Üretim Miktarı (Ton)	Değişim (%)	Üretim Miktarı (Ton)	Değişim (%)	Üretim Miktarı (Ton)	Değişim (%)
Doğal Taşlar	14.703.890	6,7	13.775.717	-24,4	18.227.769	-4,4
Çimento ve İnşaat Hammaddeleri	479.646.674	13,5	422.754.000	-38,8	690.223.331	19
Metalik Madenler	41.022.533	20,2	34.125.509	-13,7	39.532.457	22,8
Endüstriyel Hammaddeler	89.829.008	18,6	75.730.803	-20,8	95.678.447	13,6
Enerji Hammaddeleri	88.410.402	-9,2	97.371.718	-3,4	100.831.833	14,8

Kaynak: <https://www.mapeg.gov.tr/Custom/Madenistatistik>

3.2. Maden Gruplarına Göre İhracat ve İthalat

Ülkemizin madencilik sektörü dış ticaret verilerine bakıldığında; küreselde olduğu gibi Covid-19 salgın sürecinin ithalat ve ihracat kalemlerinde önemli değişikliklere neden olmuştur. İstanbul Maden İhracatçıları Birliği (İMİB) verilerine bakıldığında; 2020 yılının Şubat ayında ihracat tutarı 2019 yılının aynı ayına göre azalış göstermiştir. 2020 yılının Haziran ayında başlayan normalleşme süreci ile birlikte ihracat tutarları bir önceki yılı yakalamıştır.

Grafik 14. 2019-2020 Yılları İhracat Bedelleri, \$ (FOB)

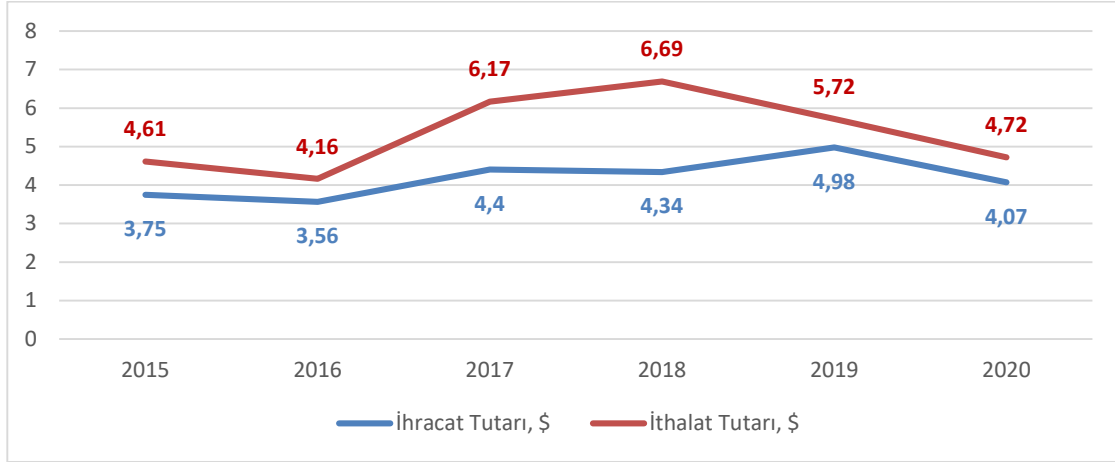

Kaynak: <https://www.imib.org.tr/links/istatistikler/202012.htm>

*FOB: Free On Board (FOB) terimi, tedarikçinin malzemeyi nakliye yapılacağı geminin güvertesine taşıyana kadar olan sorumluluğunu içerir.

2020 yılı ve öncesi dış ticaret verileri incelendiğinde ithalat ve ihracat verileri 2016 yılında birbirine yaklaşmıştır. Sonraki yıllarda ise dış ticaret açığına sebep olacak şekilde birbirinden uzaklaşmıştır. 2020 yılında ise bu tutarlar birbirine yakın bir noktada gözlemlenmektedir.

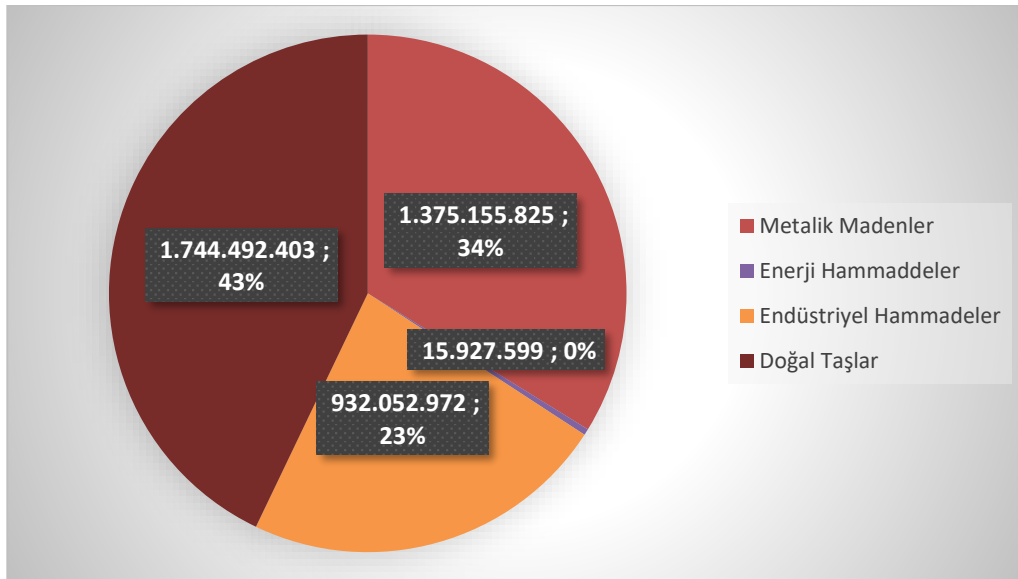
Grafik 15. Madencilik Sektörü Tüvenan İthalat ve İhracat Tutarları

Kaynak: <https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/maden-dis-ticaret-payi>

2020 yılında tüvenan ve konsantre ihracat gelirinin %43 gibi büyük bir bölümü doğal taşlardan gelmektedir. Sırasıyla %34 ile metalik madenler, %23 ile endüstriyel madenler ve son olarak da enerji hammaddeleri gelmektedir.

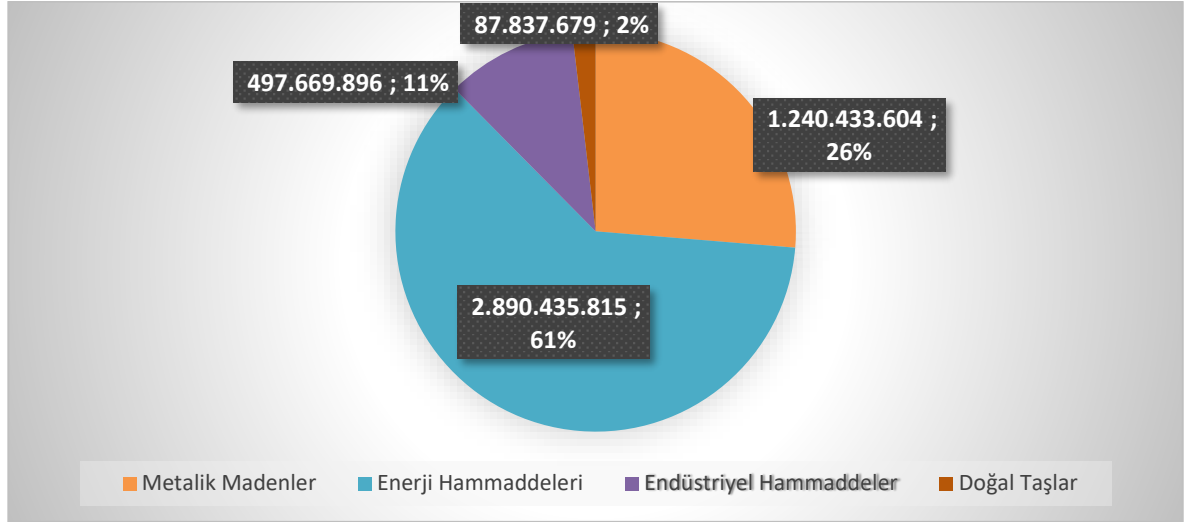
Grafik 16. Maden Gruplarına Göre İhracat (\$)

Kaynak: <https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/maden-gruplari-ihracat>

2020 yılı tüvenan ve konsantre ithalat kalemlerine bakıldığında en büyük payı %61'lik oranıyla enerji hammaddeleri almaktadır. Onu sırasıyla %26'lık payı ile metalik madenler, %11 ile endüstriyel hammaddeler ve son olarak %2'lik payı ile doğal taşlar almaktadır.

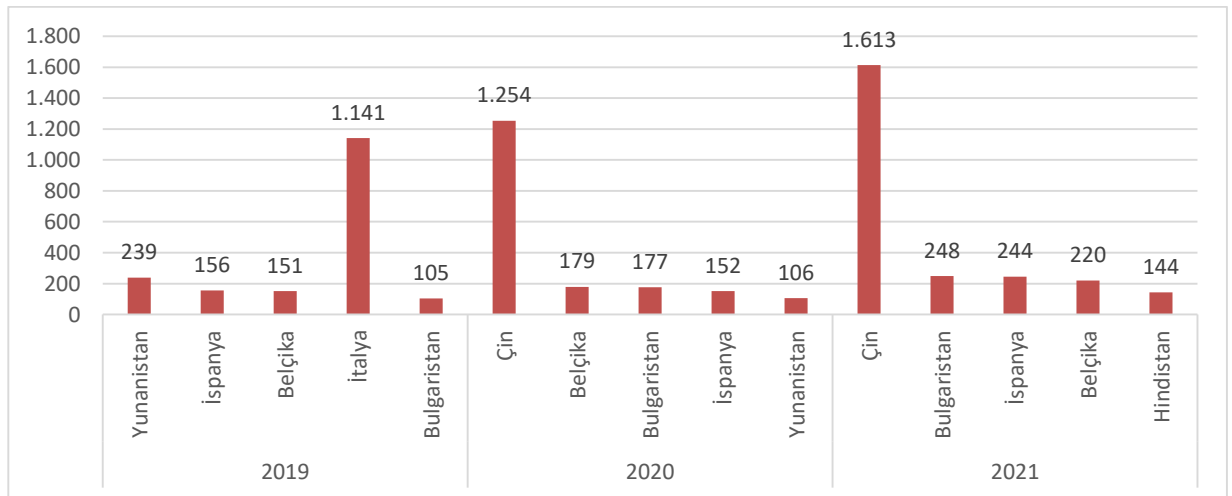
Grafik 17. Maden Gruplarına Göre İthalat (\$)

Kaynak: <https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/maden-gruplari-ithalat>

2021 yılında madencilik sektörü ihracatının gerçekleştirildiği önemli ülkeler arasında; Çin Halk Cumhuriyeti 1,61 milyar \$ ile ilk sırada yer alırken, bu ülkeye olan ihracatımızda bir önceki yılın aynı dönemine göre %28,6 oranında artış kaydedilmiştir. Çin'i sırasıyla, 248 milyon \$ ile Bulgaristan 244 milyon \$ ile İspanya, 220 milyon \$ ile Belçika, 144 milyon \$ ile Hindistan takip etmiştir.

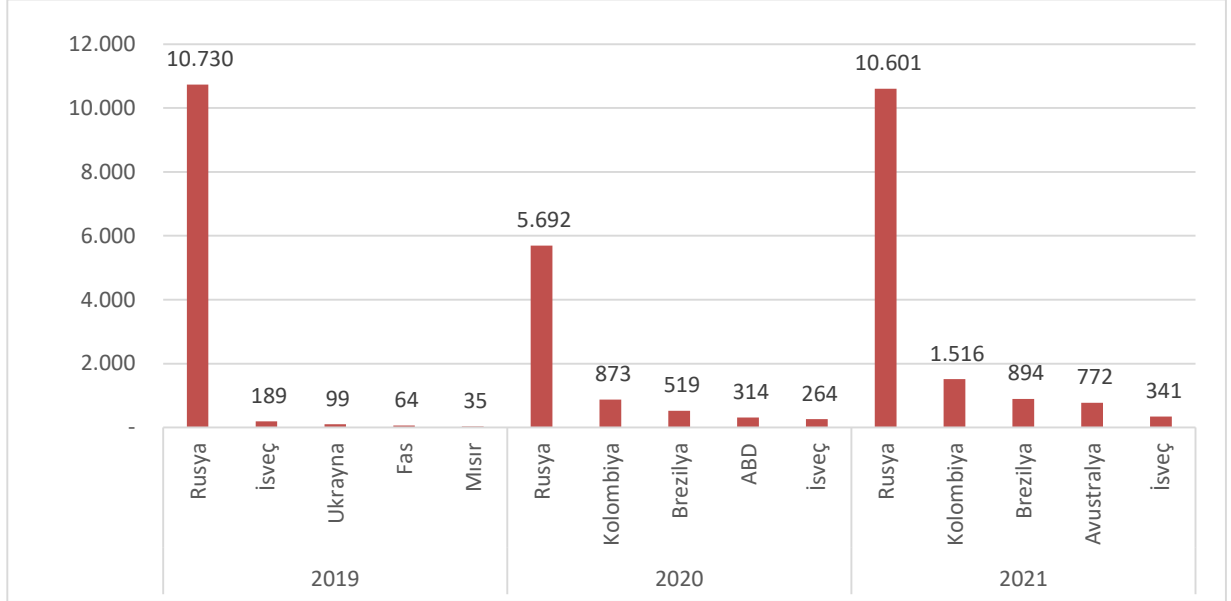
Grafik 18. Ükelere Göre Maden İhracatı (Milyon Dolar)

Kaynak: TÜİK

2021 yılı madencilik sektörü ithalatının gerçekleştirildiği önemli ülkeler arasında Rusya 10,73 milyar \$ ile ilk sırada yer alırken, ülkeye olan ithalatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre %86,2 oranında artış göstermiştir. Rusya'yı sırasıyla 1,51 milyar \$ ile Kolombiya, 894 milyon \$ ile Brezilya, 772 milyon \$ ile Avustralya ve son olarak 341 milyon \$ ile İsveç izlemiştir.

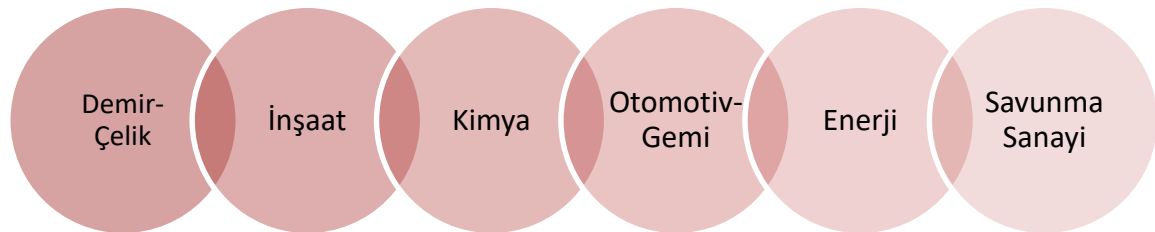
Grafik 19. Ükelere Göre Maden İthalatı (Milyon Dolar)

Kaynak: TÜİK

Türkiye Madencilik Sektörü Gelişim Raporu'na göre, madencilik sektörüne bağlı tüvenan/konsantre ithalat ve ihracatlarının yanı sıra ara ve uç ürün ithalat ve ihracatları da yapılmaktadır. Ara ve uç ürünler özelinde bakıldığında sektörün dış ticaret hacminin ne kadar büyük olduğu daha net anlaşılabilir. Sektör, çok çeşitli sanayi dallarına ara ve uç ürün sağlaması nedeniyle oldukça geniş bir yelpazede ürün arzına sahiptir. Demir-çelik, çimento, savunma sanayi, otomotiv, gemi imalat sanayi ve elektrik/elektronik sektörleri madencilikle doğrudan ve dolaylı olarak bağlantılı sektörlerdir.

Şekil 1. Madencilik Sektörü Katkısı

4. MADENCİLİK YATIRIM TEŞVİKLERİ

Türkiye'nin bölgesel yatırım teşvik sistemi, gelişmişlik seviyelerine göre bölgeleri 1-6 arasında gruplandırıldığı ve en gelişmiş bölgelerin 1. en az gelişmiş bölgelerin 6. seviye olarak değerlendirildiği bir sisteme dayanmaktadır. Bu sisteme göre en avantajlı teşvikler en az gelişmiş bölgeleri ifade eden 5. ve 6. bölgelere verilmektedir.

Tablo 2. Bölgesel Teşvik Sistemi

Madencilikte 5. Bölge Destekleri Alacak İller					Madencilikte 6. Bölge Destekleri Alacak İller
1. Bölge	2. Bölge	3. Bölge	4. Bölge	5. Bölge	6. Bölge
Ankara	Aydın	Adana	Afyonkarahisar	Bayburt	Adıyaman
Antalya	Balıkesir	Burdur	Aksaray	Çankırı	Ağrı
Bursa	Bilecik	Düzce	Artvin	Erzurum	Ardahan
Eskişehir	Bolu	Gaziantep	Bartın Çorum	Giresun	Batman
İstanbul	Çanakkale	Karaman	Elazığ	Gümüşhane	Bingöl
İzmir	Denizli	Kırıkkale	Erzincan	Kahramanmaraş	Bitlis
Kocaeli	Edirne	Kütahya	Hatay	Kilis	Diyarbakır
Muğla	Isparta	Mersin	Kastamonu	Niğde	Hakkari
Tekirdağ	Karabük	Samsun	Kırşehir	Ordu	Iğdır
	Kayseri	Trabzon	Malatya	Osmaniye	Kars
	Kırklareli	Rize	Nevşehir	Sinop	Mardin
	Konya	Uşak	Sivas	Tokat	Muş
	Manisa	Zonguldak		Tunceli	Siirt
	Sakarya			Yozgat	Şanlıurfa
	Yalova				Şırnak
					Van
9 il	15 il	13 il	14 il	14 il	16 il

2012/3305 sayılı Kararname kapsamında "maden çıkarma yatırımları ve/veya maden işleme yatırımları Öncelikli Yatırım konuları arasında değerlendirilmektedir. Bu yatırımlar 1. 2. 3. ve 4. Bölgelerde bile gerçekleşse 5. Bölgede uygulanan desteklerden faydalanmaktadır. Bu yatırımlar, 5. ve 6. bölgede gerçekleştirilmeleri halinde kendi bölgelerinde uygulanan destekler sağlanmaktadır.

Tablo 3. Öncelikli Yatırım Destekleri

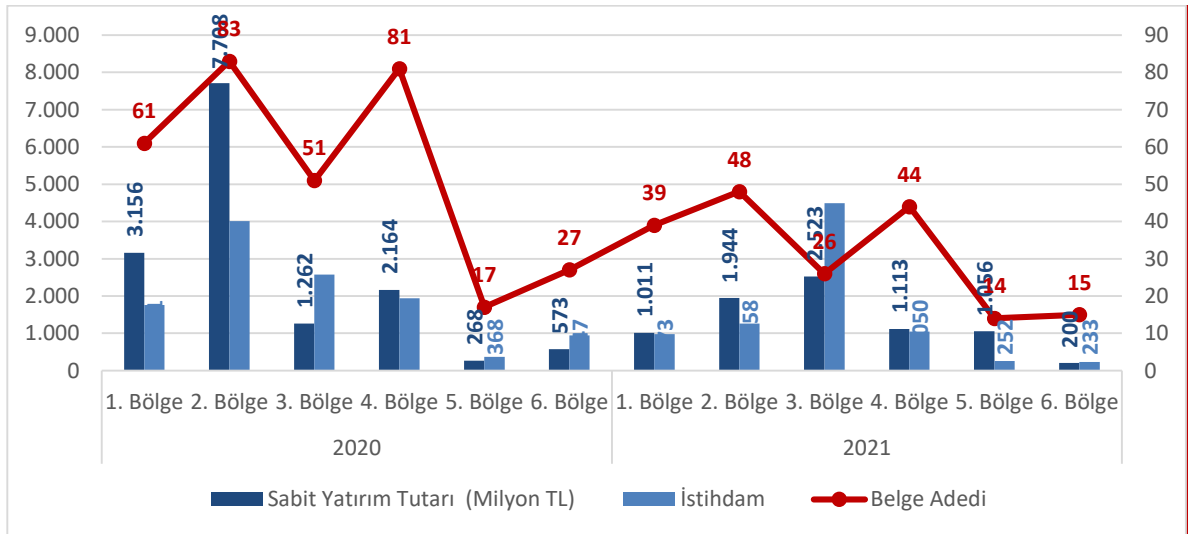
Öncelikli Yatırım Destekleri		Destek Oran ve Süreleri
KDV İstisnası		+
Gümrük Vergisi Muafiyeti		+
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	40
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği	OSB ve EB Dışı	7 Yıl
	OSB ve EB İçi	
Yatırım Yeri Tahsis		+
Faiz veya Kar Payı Desteği	İç Kredi	5 Puan
	Döviz/Döviz Endeksli Kredi	2 Puan
	Azami Tutar	1,4 Milyon TL
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği (6. Bölge)		10 Yıl
Gelir Vergisi Stopajı Desteği (6. Bölge)		10 Yıl

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

**İmalat sanayiine yönelik (US-97 Kodu:15-37) düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında; 1/1/2017 ile 31/12/2022 tarihleri arasında gerçekleştirilecek yatırım harcamaları için yatırıma katkı oranı her bir bölgede geçerli olan yatırıma katkı oranına 15 puan ilave edilmek suretiyle, vergi indirimi oranı tüm bölgelerde %100 oranında ve yatırıma katkı tutarının yatırım döneminde kullanılabilir oranı %100 olarak uygulanır. Aynı sektörde, 1/1/2017 ile 31/12/2024 tarihleri arasında gerçekleştirilecek bina-inşaat harcamaları KDV iadesinden yararlanır.

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Yatırım Teşvik İstatistikleri'ne göre 2020-2021 yıllarında madencilik sektörünün toplam sabit yatırım tutarı 22,9 milyar TL; toplam istihdam sayısı 19.859 ve belge adedi 506 olarak karşımıza çıkmaktadır. Grafik 19'da bu göstergelerin bölgelere göre dağılımı yer almaktadır.

Grafik 20. Madencilik Sektörü Yatırım Teşvik İstatistikleri (2020-2021)

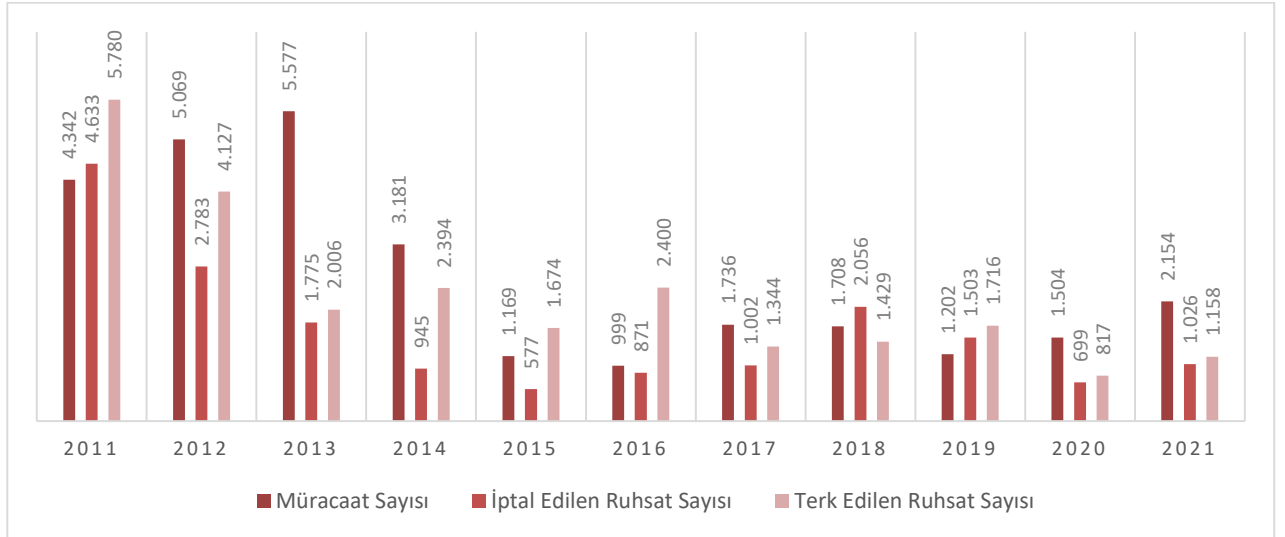

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Madencilik dinamik bir sektördür. Yeni ruhsat başvuruları anlık gerçekleşebilir ve yeni madenler açılır. Bununla beraber ekonomik koşullarda yaşanan değişimler, emtia fiyatlarındaki dalgalanmalar gibi etkenlerin sonucunda da madenler kapatılmakta veya askıya alınabilmektedir.

Grafik 21’de görüldüğü üzere, 2011-2021 yılları arasında 28.641 adet ruhsat müracaatı yapılmıştır. Bunun yanı sıra aynı dönemde 17.870 adet ruhsat iptal edilirken 24.845 adet ruhsat terk edilmiştir. Bu göstergeler, belirtilen aralıkta işlemleri kapatılan, askıya alınan veya açılan maden sayılarını ifade etmektedir. Maden açılışları ve kapanışları, bölgedeki istihdam, nüfus ve ekonomik faaliyete ilişkin olumlu ve olumsuz sosyoekonomik etkiler yaratmaktadır.

Grafik 21. Maden Müracaat, İptal ve Terk Edilen Ruhsat Sayıları (2011-2021)

Kaynak: MAPEG

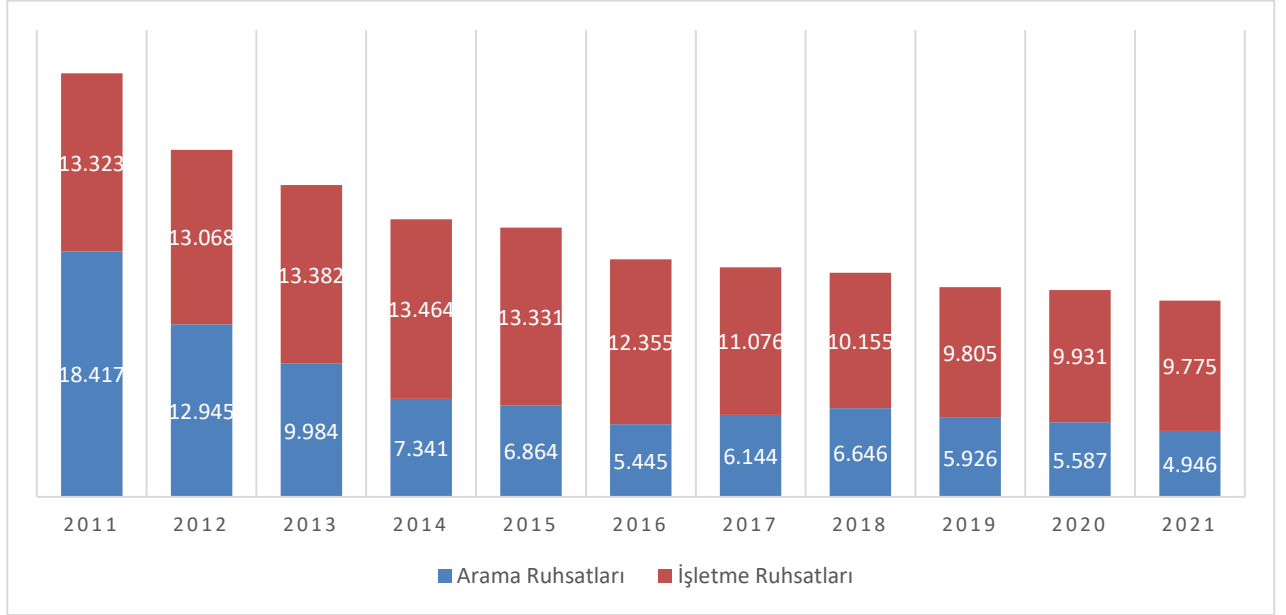
2011 yılında toplam ruhsat sayısı 31.740 iken bu sayı 2021 yılında %53,6 düşüşle 14.721 olarak gerçekleşmiştir. Ruhsat sayısındaki azalış hem arama hem de işletme ruhsatlarında meydana gelmiştir. Arama ruhsatlarında 2021 yılında, 2011 yılına göre %73 oranında bir azalma yaşanırken, işletme ruhsatlarında bu azalma oranı %26,6 olarak gerçekleşmiştir.

TOBB Türkiye Madencilik Sektörü Gelişim Raporu’na göre, maden ruhsatlarında yıllara göre yaşanan azalmanın sebepleri şu şekilde sıralanabilir:

- Artan ruhsat maliyetlerinin ruhsat terkleri ve iptallerini tetikliyor olması,
- Arama ruhsatlarında yapılan aramalar neticesinde işletilebilir düzeyde kaynağın bulunamaması sonucu ruhsatın terk edilmesi,
- İşletme ruhsatlarında yapılan üretimler neticesinde yeterli rezervin olmadığına anlaşılması,
- Ülkemizde birçok bölgede arama-işletme faaliyetlerinin yapılmış olması ve aranmamış alanların kısıtlı olması sayılabilir.

Grafik 22. Ruhsat Sayıları (2011-2021)

Kaynak: MAPEG

5. SONUÇ

Madencilik sektörü küresel ölçekte büyük bir dönüşümden geçmektedir. Bu dönüşüm pandemi sürecinin de etkisiyle giderek güçlenmiş ve sektörde dijital dönüşümün temelleri atılmıştır. Özellikle üretime ve verimliliğe olan katkısından dolayı sektörün yenilenmesi önem taşımaktadır.

Madencilik sektör raporunda ülkemiz madencilik sektörünün genel anlamda 2011 yılından günümüze kadar olan değişimi ve gelişimi belirlenen kıstaslar çerçevesinde incelenmektedir. Yapılan analizler göstermektedir ki sanayinin ihtiyaç duyduğu hammadde tedarikinin güvenliği için madencilik sektörüne ihtiyaç vardır. Yani madencilik sektörünün ayakta kalması ve üretmeye devam etmesi, ülke ekonomisi ve sanayisi için önem arz etmektedir.

Ülkemiz madencilik alanında önemli bir kaynak potansiyeline sahiptir. Ancak sahip olduğumuz bu potansiyel yeterince değerlendirilememektedir. 2020-2021 döneminde toplam sanayi üretim endeksi hızlı bir düşüş eğilimi göstermesine rağmen madencilik ve taş ocakçılığı tam tersi yönde gelişme göstererek bir atağa geçmiştir. 2021 yılı Covid-19 salgınının gölgesinde geçen bir yıl olmasına rağmen madencilik sektörünün normalleşme dönemine girmesi ile ihracat bazlı büyük bir sıçramanın yaşandığı bir yıl olmuştur. Böylece 2021 yılı Cumhuriyet tarihinin rekorunun kırıldığı ve 5 milyar 930 milyon dolarlık maden ihracatının yapıldığı yıl olmuştur. Diğer yandan sektörün ihtiyaç duyduğu insan kaynağı da yıllara göre artış göstermiştir ve 2020 yılında bir önceki yıla göre işçi sayısında %6,1 oranında ve işyeri sayısında %1,2'lik bir artış gerçekleşmiştir. Dolayısıyla sektörün gelişmesi bu alanda daha dengeli bir yapının kurulmasını sağlayacaktır.

Sektör, çok çeşitli sanayi dallarına ara ve uç ürün sağlaması nedeniyle oldukça geniş bir yelpazede ürün arzına sahiptir. Demir-çelik, çimento, savunma sanayi, otomotiv, gemi imalat sanayi ve elektrik/elektronik sektörleri madencilikle doğrudan ve dolaylı olarak bağlantılı sektörlerdir.

Madencilik sektöründeki teknik gelişmeler, verinin kullanılmasına yönelik yeni proje ve çalışmalara odaklanması konusunda öne çıkmaktadır. Bu kapsamda yeni dönemde Endüstri 4.0, kablosuz iletişim, yapay zekâ, otomasyon uygulamaları gibi alanlara önem verilmesini zorunlu kılmaktadır. Madencilik sektöründe faaliyet gösteren firmalar bu yeni teknolojileri kullanarak daha verimli ve güvenli üretim gerçekleştirebilecektir. Özellikle otomasyon ve uzaktan kontrol teknolojileri ile yeraltı faaliyetlerinde ve tehlikeli bölgelerde üretimin daha güvenli yapılması gibi önemli fırsatları gündeme getirmektedir.